

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVII.

V Ljubljani, v soboto, dne 6. oktobra 1934.

Štev. 113.

Predsodki

a podjetnikov

Nekateri naši ljudje, celo takšni, ki se ponajso s svojo naobrazbo, smatrajo dostikrat kar za nacionalno zaslužno dejanje, če čim bolj neobjektivno presojujejo delo industrialca in njegov pomen za celotno narodno gospodarstvo. Kar z veseljem udrihajo po industrialcu in vse njegove zahteve a priori odbijajo, ker nočejo videti v industrialcu nič drugega ko le človeka, ki mu je profit vse in ki živi le od žuljev drugih. V mnogem je to neobjektivno mnenje nekakšna atavistična posledica naše slovenske revščine, v mnogem pa tudi one površnosti, ki je za današnjo dobo tako značilna. To neobjektivno naziranje o pomenu dela industrialca in podjetnika pa je žal prodrlo tudi v kroge, ki bi morali že po svojem položaju biti vzvišeni nad vsako neobjektivnostjo. Posledica tega je bila, da smo dostikrat dobili odredbe, ki so bile direktno naperjene proti industriji in s tem proti eni najvažnejših narodno-gospodarskih panog. Zle posledice zato tudi niso izostale. Zato je treba proti temu škodljivemu in apriorističnemu ter sumaričnemu presojevanju industrije nastopiti z vso odločnostjo in zato opozarjamo tu na tehtne misli, ki jih je izrekel v »Prager Tagblattu« Herman Scheffer v članku »Fabrikanti«. Članek je tem bolj vreden opombe, ker se dotika tudi aktualnega vprašanja razlike, ki je nastala med načinom tvorniškega dela v prejšnji in sedanji dobi. Članek se glasi:

»Če je našel delaven nadzornik, delovodja ali tehnični ravnatelj denarnega človeka, ki je hotel zaslužiti pet ali šest odstotkov letnih obresti ali ki je hotel biti udeležen kot »tih družabnik« pri pričakovnem dobičku novega podjetja, tedaj se je zgradila tvornica. Novo pečeni tvorničar je imel svoje skrbi. Treba je bilo pregledati načrte in proračune izdatkov, nakupiti stroje in motorje, vse po večini dela, ki jih ta ni poznal in kateremu so manjkale prave izkušnje. Previdnost se je v vseh teh primerih izkazala kot mati modrosti. Vsaka velikopoteznost je bila lahkomišelnost ter je postala usodna tako za ustanovitelja kot za onega, ki je financiral novo podjetje. Toda večini, ki so bili previdni, se je poizkus posrečil. Kaj kmalu so se kadili dimniki in stroji ter delavci so delali. Predvsem in več ko vsi drugi pa je delal fabrikant. Le redko je imel denarja za lastno hišo. Nato ni niti mislil. Njegova rodbina je živela ko rodbina srednjega stanu, šef sam kot delavec. Adut je bilo delo, važna samo tvornica. Weekend (iznajdba vnukov) se je začela v nedeljo dopoldne, ko je bila pregledana pošta. To je bila prva generacija tvorničarjev. Drugi in tretji se je godilo bolje. Vnuki so bili dostikrat že študirani možje, bili so inženjerji, doktorji.

Po vojni je bilo vse drugače. Posli so šli kar sami od sebe. Denar, čeprav razvrednoten, je kar tekel v blagajne. Vse življenje se je bilo treba preje truditi, da se je spravil skupaj denar za mezde, plače in obresti in da se je povečal obrat. Sedaj pa naenkrat ni igral denar nobene vloge. Bilo ga je tudi v izobilju. Zato se je nabavljalo to, kar je bilo dobro in drago, dostikrat tudi to, kar je bilo odveč. Samo najboljši in najbolj ambiciozni tvorničarji so vtaknili ves dobiček zopet v podjetje. Večina njih pa je našla, da so preje preveč delali in da so zanemarjali bodočnost (pravilneje luksuz), čeprav ga ravno niso pogrešali. In zamujeno so hoteli nadoknaditi. Pri tem pa so spregledali, da prosti denar ni bil nič drugega ko oproščeni prometni kapital in da so bili na tem, da odtegnejo svoji tvornici ta njen bistveni del.

Redko je katerakoli generacija podedovala bolj težko dedščino, ko naša v vojni preizkušena. Mladi tvorničarji so bili pred

težko nalogo, ko so prevzeli od svojih očetov podjetja brez kapitala, z razbitimi stroji. K bančnemu kreditu, ki so ga morali najeti, so prišli kot najtežje breme še oni člani rodbine, ki so se v času lahkega zaslužka navadili zapravljati denar ko knezi in baroni. Pod to pezo se je sesulo marsikatero staro industrijsko podjetje, ki je bilo ponos mnogih rodbin. Vse posledice pa niso padle na prave povzročitelje poloma, temveč vedno le one žrtve, ki so si po težkem času vojnega pomanjkanja naložili na svoja ramena skrb za tvornico in z vztrajnostjo leta dolgo poizkušali boriti se proti previsokemu življenjskemu standardu kompanjona, proti za zapadne pojme nenaturno visoki obrestni meri in proti vedno bolj neznosnemu davčnemu pritisku.

Brez dvoma je, da se danes delo tvorničarja mnogo podcenjuje. Kdor ni kar rojen za tvornico, je le redko sposoben za ta najbolj vsestranski poklic. Poleg velikega strokovnega znanja, ki je vedno pogoj za uspešno poslovanje, mora biti fabrikant tu-

Trgovstva proti veleblagovnicam

Državna konferenca trgovinsko-industrijskih zbornic, ki je te dni zborovala v Zagrebu, je obravnavala kot prvo točko dnevnega reda vprašanje ustanavljanja veleblagovnic (»Warenhaus«) v Jugoslaviji. Debata o tem vprašanju je trajala vse dopoldne in se je to vprašanje temeljito proučilo z vseh strani. Soglasno je bilo sklenjeno, da se pošlje predsedniku ministrskega sveta Uzunoviću in trgovinskemu ministru dr. Demetroviću brzojavka te vsebine:

»Na nujno sklicani državni konferenci vseh trgovinsko-industrijskih zbornic Jugoslavije se je konstatiralo, da vlada v vrstah trgovcev in drugih privrednikov v vseh večjih krajih Jugoslavije velikanska nezadovoljnost in tudi panika zaradi namere ustanavljanja veleblagovnic (velikih magacinov) v gospodarskih središčih Jugoslavije. Po vsestranski in objektivni proučitvi tega vprašanja ugotavlja konferenca, da je ta panika upravičena, ker bi veleblagovnice ogrozile eksistenco širokih trgovskih slojev, pa tudi velikega dela srednjega stanu. Zaradi tega zahteva konferenca, da se na podlagi § 63 finančnega zakona izda takoj uredba, s katero se odpravi § 140, odst. 3 zakona o obrtih in prepove ustanavljanje novih veleblagovnic (magacinov, trgovskih hiš) na vsem državnem ozemlju, že obstoječim pa da se prepove vsako razširjenje obratovanja bodisi z ustanavljanjem novih podružnic, bodisi z odpiranjem pomožnih lokalov, bodisi z

di trgovec, ki pozna svet in jezike. A biti mora tudi pravnik in zavarovalni strokovnjak, predvsem pa bankir, ker večina njegovih klientov ga smatrajo le kot bankirja. Svojo dolžnost do države, do družbe in do nameščenec mora izpolniti z največjo vestnostjo in točno plačati obresti, davke, mezde in večinoma kartelirane dobavitelje. — Nihče pa si ne razbija glave, ne država, ne banka, ne strokovna zveza, kako naj fabrikant ta čudež naredi — če ni naročil. Baš v sedanjem času se dostikrat poizkuša nadomestiti neuspešne tvorničarje z industrijskimi ali bančnimi uradniki, da bi ti rešili v tvornico vtaknjen denar. Ali pa se je kdaj poizkusilo propadlo banko rešiti po uspešnem industrialcu? Bil bi to enako usoden eksperiment.«

Morda pripomorejo te vrstice, da bi tudi pri nas ljudje pogledali tudi iz teh vidikov vsaj včasih na težave naše industrije. Morda ne bi potem zahtevali od nje le čudežev, temveč ji vsaj malo pomagali, da stori to, kar je človeško mogoče in dosegljivo.

uvajanjem novih panog (branš), bodisi s povečanjem sedanjih njihovih lokalov. Da se ne bi mogla ta prepoved izigrati z ustanavljanjem trgovskih obratov z večjim številom poslovnih panog ali pa s povečanjem obstoječih trgovin z novimi branšami, mora biti za vsak tak primer odločilno samo mnenje pristojne trgovinske zbornice.

Z ozirom na že vložene prošnje za ustanovitev takšnih veleblagovnic in na predpisane zakonite roke glede reševanja teh prošenj, je nujno potrebno, da se zahtevana uredba takoj izda, do tedaj pa da se ne reši nobena vložena prošnja. Podrobna pismena utemeljitev te zahteve sledi. — Za vse trgovinsko industrijske zbornice kraljevine Jugoslavije: predsednik konference dr. Milan Vrbanić.

Upamo, da bo ta apel naših zbornic, ki je tudi apel vsega trgovstva in vsega našega srednjega stanu, uvaževala vlada v polnem obsegu in s pravočasno izdano uredbo preprečila, da bi tuji velekapitalizem po osvojitvi velikega dela naše industrije zagospodaril še nad našo trgovino. Če bi se to zgodilo, potem bi pač bilo konec naše gospodarske osamosvojitve in vse ogromne žrtve jugoslovanskega naroda za svojo svobodo bi bile zaigrane, kajti pravi gospodarski suženj tujega velekapitala bi postal jugoslovanski narod. Zato pa se morajo veleblagovnice v Jugoslaviji prepovedati, in sicer takoj!

Posledice naše neorganiziranosti

Jugoslovanski proizvodi se prodajajo na češkoslovaškem trgu pod italijanskim imenom

V Splitu je bil te dni tajnik Češkoslovaško-jugoslovanske gospodarske zbornice v Pragi inž. Vaclav Paleček, da prouči možnosti o večjem uvozu jugoslovanskih, zlasti pa dalmatinskih proizvodov v Češkoslovaško. V razgovoru z našimi ljudmi je inž. Paleček s hvalevredno odkritostjo povedal vse vzroke, da najdejo naši proizvodi na češkoslovaškem trgu tako malo odjema. Njegova izjava je bila prav za prav ena sama pridiga o naši popolni gospodarski desorganiziranosti in žal moramo priznati, da upravičena in naravnost potrebna pridiga. Saj še sedaj ni gotovo, če se nas bo kaj prišlo in če ne bo ostalo vse pri starem. Inž. Paleček je dejal med drugim:

Češkoslovaško-jugoslovanska gospodarska zbornica v Pragi obstoji že četrto leto. Kljub vsemu prizadevanju pa se je dosedaj storilo še silno malo, da bi se uvoz jugoslovanskih, zlasti pa dalmatinskih proizvodov na Češkoslovaško povečal, kaj šele stabiliziral. Mi se sicer poznamo in

smo si prijatelji, a praktično se to ne vidi. Kakor da bi se bali, da bi se preveč zblizali. Naši ljudje, trgovci in industrialci prihajajo v velikem številu v Jugoslavijo na morje, a se niti najmanj ne potrudijo, da bi pri tej priliki tudi navezali poslovne zveze. Angleži delajo vse drugače. Vsak korak v svet pomeni pri njih tudi poslovni korak.

Moje potovanje v Dalmacijo ima namen, da proučim vse pogoje za povečanje jugoslovanskega uvoza na Češkoslovaško, da bi prejemali naše proizvode direktno, ne pa le skozi Trst. Vsi vaši proizvodi, posebno oni iz Dalmacije prihajajo k nam le po tržaških posrednikih. To je za vas velika izguba. Morske ribe in vino dobivamo le iz Trsta. Skušali smo dobivati od vas sardine direktno, pa se je takoj izkazala organizacija izvoza tako slaba, da smo morali s svojim poizkusom prenehati. A mi bi želeli, da bi prejemali vaše proizvode od vas direktno. A to je nemogoče, ker pokupijo tržaški trgovci že prej vse

te vaše proizvode in jih potem plasirajo naprej pod italijanskim imenom.

Kakor čujem, imate letos zelo mnogo vina. Jugoslavija je bila svoje dni glede vinskega uvoza v Češkoslovaško na prvem mestu, danes se nahaja na črtem, petem mestu. Francija, Italija, Španija in včasih celo Madjarska izvažajo več vina na Češkoslovaško ko Jugoslavija. Zanimamo se nadalje za vaš bavksit, za vašo olja, za vaše mandeljne, fige itd. Naše čokoladne tvornice so zainteresirane za vaše lešnike, rožiče in mandeljne in čakajo že nad eno leto na ponudbe. Zanimamo se nadalje za vaše zdravilne rastline, za vaš lovor in tudi za vaše morsko ribo. Danes dobivamo to z aeroplanom iz Hamburga. Ali res ni mogoče urediti, da bi jo dobivali od vas.

Od češkoslovaških turistov imate velike koristi. Zmota je, da so češkoslovaški turisti slabi potrošniki. Treba je samo pogledati statistiko in takoj se vidi, v kako veliko korist so češkoslovaški turisti, ki so tudi letos na prvem mestu (v statistiki tujkega prometa Dalmacije). Treba že enkrat, da prodre spoznanje, da smo eni drugim potrebni in da smo eni na druge navezani politično in tudi gospodarsko.

V prvi vrsti je potrebno, da se med vami najdejo ljudje, ki se bodo zavzeli za to, da se trgovina med nami razvije. Nadalje je treba delati na to, da se vaša vina tipizirajo, ker šele potem je mogoče ta vina plasirati na tujih trgih. Treba pa je končno poskrbeti tudi zato, da prevoz iz Sušaka v Prago ne bo dražji, kakor je prevoz iz Trsta v Prago. Če bi se to doseglo, bi mi svoj uvoz iz Španije dirigirali mesto skozi Trst skozi Sušak. Vaša jadranska pristanišča bi s tem zelo mnogo pridobila. Pa tudi naš uvoz iz vseh drugih čezmorskih držav bi dirigirali na vaša pristanišča. Sicer pa se bom o tem pogajal z vašimi paroplovnimi družbami, zaenkrat z »Oceanio«.

Malo več dobre volje z vaše strani, pa seveda tudi z naše, pa bi se vse dobre uredilo. Iz Dalmacije bi mogli plasirati vse proizvode v Češkoslovaško direktno, ne pa da jih najprej vozite v Trst in da pridejo na naš trg šele s posredovanjem italijanskih trgovcev.

Ali bo zalegla ta zaslužena lekcija? Ali bomo že enkrat pričeli delati za naš izvoz, ne pa da o njem le govorimo.

Lep uspeh kmetijske razstave

Maribor, 5. oktobra.

Letošnji mariborski »Jesenski dnevi« so se danes zaključili. Uspeh, moralen in materialen, je nepričakovan in so tako prireditelji, kakor razstavljalci prijetno presenečeni. Obisk je bil izredno dober. Posetilo je razstavo nad 10.000 obiskovalcev, kar je za njen izključno kmetiškogospodarski značaj v Mariboru rekordno število. Na obiskovalce je napravila posebno dober vtis razstava sadja. Razstavljalci jabolok so zadovoljni, zlasti člani šentpeterskega sadjarskega in vrtnarskega društva, ki so postavili na razstavo 2 vagona izbranih jabolok, ki jih je vse kupila Kmetijska družba. Izvršila se je tudi ocena razstavljenega sadja. Pri ocenjevanju se je upoštevala oblika, okus in aroma jabolok, pa tudi način pakiranja.

Med ostalimi razstavljalci iz trgovskih krogov so napravile kupčije tvrdke s poljedelskimi stroji, zlasti takimi, ki se rabijo v sadjarstvu in vinogradništvu. Tudi tovarna umetnih gnojil Ruše je dosegla s svojo smoteno propagando lep uspeh. — Prav zadovoljila je tudi vinska razstava s pokušnj vin. Najboljši letniki so bili že prve dni razprodani. Tudi v tujskoprometnem oziru se je razstava v Mariboru poznala. Obisk iz mariborske okolice, a tudi drugih predelov Slovenije je bil prav znaten. Prireditelji so z letošnjimi »jesenskimi dnevi« napravili Mariboru veliko uslugo. Dokazali so, da so nam take prireditve potrebne vsako leto.

Slovenska industrija in njeno delavstvo

Politične vesti

Nedavno je priobčil Bogdan Krekić, predstojnik Centralnega tajništva delavskih zbornic v Beogradu, znamenito študijo, ki nosi naslov »Radniška nadnica«, kot prispevek k pripravi za izdajo zakona o minimalnih mezdah. Njegova knjiga je pisana s hvale vredno stvarnostjo in z iskreno voljo, brani naše narodno gospodarstvo napram velikim opasnostim, ki mu pretijo v sedanji težki krizi. Gospod Krekić se prištevja k prepričanim socialistom, pa je v prvi vrsti iskren Jugoslovian, ki mu je na srečo blagor naroda in narodne države. V tem večji meri zasluži njegova pomembna študija pozornost vse naše javnosti. Tudi so prejele pristojne organizacije službodajalcev in delavcev s centralnega mesta poziv, da se izjavijo k navedbam in predlogom knjige g. Bogdana Krekića. Očividno je storila njegova študija na uradnih mestih globok dojem in je povečala aktualnost problema zakonske določitve minimalnih delavskih mezd.

Nedvomno so delodajalci in delavci v prvi vrsti poklicani, da sodelujejo pri reševanju problema delavskih mezd in ostalih delovnih pogojev v naši industriji. Ako gre tema skupinama prva beseda, morajo pri končni ureditvi onih vprašanj sodelovati še drugi javni činitelji, ker je vsa država v veliki meri interesirana tako na pravezanju naše industrije, kakor na višini življenjskega standarda našega delavstva. Med vsemi deli države ima na teh vprašanjih največji interes Dravska banovina, v katere gospodarstvo zavzema industrija posebno važno mesto. Nikakoli ukrepi, ki bi mogli odločilno vplivati na usodo slovenske industrije, se ne smejo storiti proti naši volji, niti brez pristanka naših poklicanih činiteljev. Ta zahteva je upravičena že zato, ker je največ industrije v pravem pomenu besede koncentrirane v Dravski banovini. Ako abstrahiramo od industrije trdega lesa v Hrvaški in Slavoniji ter od malega števila privilegiranih obratov inozemskih družtev na jugu kraljevine, preostane le manjše število podjetij izven Slovenije, katerim se more priznati industrijski značaj. Ravno zato mora imeti naše mnenje odločujočo važnost.

V resnici gre v teh trdih časih za gospodarsko usodo naše banovine. Kreditno združništvo, na katero smo smeli biti ponosni, in ki je bilo krepka opora slovenskemu kmetu, leži na tleh. Naši denarni zavodi, nekdanji tako močni, čakajo zaman pomoči pred pozabo. Naš denar odteka v centralne javne denarne zavode. Vse javne davščine se pri nas predpisujejo in vterjavajo s posebno strogostjo. Dežela, ki je po naravi revna in ki uspeva samo po izredni pridnosti in varčnosti prebivalstva, je na tem, da čim dalje hitreje izkrevavi. Ako propade pod težo nasprotstev še naša industrija, ne bo več izhoda iz brezupne mišerije. Zato naslavljamo na vse našo javnost apel, da se vzajemno, v neomajni volji, združi v obrambo našega gospodarskega življenja.

V resnici se je položaj delavstva v dolgotrajni gospodarski krizi in pod vplivom brezposelnosti znatno poslabšal. V mnogih primerih so se delavske mezde znižale daleko izpod možnosti eksistence, vredne človeškega dostojanstva. Spričo velike ponudbe delavskih moči ob najnižjem plačilu so tudi delavske organizacije brez moči, in se množijo primeri, da delodajalci izkoriščajo brezmoč delavstva na način, ki vpije po strogih javnih ukrepih. Istina pa je, da takih ekstremnih slučajev v slovenski industriji ni bilo, in da je ravno naša industrija pripravljena sodelovati pri zatiranju teh nemogočih in nedopustnih pojavov. Dejstvo je, da g. Krekić vse premalo pozna razmere v naši banovini. Oborožen s preizkušenim orojem socialistične dialektike je šel v boj proti krutim zlorabam, ki se zagrešajo nad delavstvom, ni se pa potrudil, da bi globlje prodril v bitnost tega narodnega problema. Zahteva intervencijo državne avtoritete, pri tem pa je prezrl, da se mu nudi zavezništvo industrije v Sloveniji, katera hoče v lastnem interesu braniti tudi življenjske potrebe industrijskega delavstva.

Nezaslišane zlorabe delavstva v tvornicah na jugu

Nekateri primeri zlorabe delavstva, ki jih navaja g. Krekić, so tako žalostni, da zaslužijo splošno zovornost in ožigosanje. Med drugim navaja podatke o treh beograjskih tvornicah, v katerih znaša število uslužbencev z dnevno mezdo Din 0— do

Din 8— po 56%, oziroma (Din 8— do Din 9'60) po 43'75%, v tretjem primeru pa kar 82'75%! Iz njegove knjige citiramo o položaju v bosanski šumski industriji kot sledi: »Zima v l. 1931 in 1932 nam je pokazala vse grozote, v katere se more priti v dneh gospodarske krize... To zimo se je prišlo do tega, da mezd sploh ni več bilo, ker je vsaka zaposlitev pomenila že dobroto ter se je mezda izplačala dejansko le v obliki nekaj kilogramov cene koruzne moke ali je bila merjena denarno z moko, temveč je padla tako globoko, da so bile vožnje v mnogih krajih opravljene z ljudsko silo, mesto volovske, ker je ta način vožnje postal bolj rentabilen... Na Drini so to zimo ljudje za 8 dinarjev po ves dan v mrazu 20 stopinj gazili vodo do pasu, da vežejo splave in love hlode.«

Gospod Krekić nadalje naglašuje žalostno prakso, ki se je ustalila v treh vzhodnih banovinah, ki gre za tem, da se delavcem odjemljejo dogovorjene in že odslužene mezde. Po uradnem poročilu beograjske Delavske zbornice za 6 mesecev 1934 navaja pisec dobesedno tako: »Tej delavski zbornici so bile dostavljene pritožbe iz raznih rudnikov in je morala zbornica intervenirati zbg neplačanja delavcev. Rudnik »Jarando«... dolguje svojim delavcem 3.220.572 dinarjev na mezdah. Posameznikom dolguje na šteplanih mezdah rudnik celo od 10.000 do 60.000 dinarjev! Rudnik »Jerma« pri Pirotu... dolguje delavcem 165.000 dinarjev. Rudnik »Ivanova« pri Zaječaru... dolguje 362.090 dinarjev. Rudnik »Bare«... dolguje 247.000. Rudnik »Nemanja« pri Čupriji... dolguje 57.520 dinarjev. Rudnik »Bošujane« pri Paracinu dolguje 5.000 in »Jelašnica« pri Nišu 140.000 dinarjev.

Ta pojav je tem bolj žalosten, ker so baš ti srbijanski rudniki v zadnjih letih napredovali in prospevali, dočim so rudniki na severu naše države bili v tem času stalno v težki krizi. K prednjemu citatu zgolj pripominjamo, da v originalu zadnji stavek ni podčrtan.

Slovenska industrija more biti za vzgled

Greši se tudi drugod, in niti pri nas ni vse v redu. Toda taki pojavi, kakor so preje navedeni, so pri nas nepojmljivi in nemogoči že zato, ker bi ljudska nejevolja z enim mahom poskrbela za korenito remeduro. Če se tudi v naši banovini najdejo poedini primeri prenikskih mezd, tarif, gre vsekakor za manjše obrate, ki še nimajo industrijskega značaja in ki se največkrat bližajo podjetjem, osnovanim na takozvani hišni industriji. V naših industrijskih podjetjih, v polnem pomenu te besede, so tudi danes delavske mezde določene v višini, ki morda ne ustreza vsem upravičenim željam delavstva, ki pa lahko služi za vzgled delodajalcem v drugih delih države. Naša podjetja vzdržujejo višje mezde, ker se zavedajo svojih socialnih dolžnosti, in jih vzdržujejo navzlic socialnemu dumpingu, ki ga izvajajo sorodna podjetja v drugih banovinah s pomočjo sramotno nizkih mezd.

Naj samo primeroma navedemo nekatere številke, ki vzdržijo vsako kontrolo. Povprečni zaslužki vseh delavcev v trboveljskih rudnikih, vključno delavk in mladotnih, so znašali leta 1933 na 8-urni šift Din 47'13. Po današnjem stanju znašajo mezdni zaslužki vseh delavcev naše največje tekstilne tvornice na 8-urni delavnik za moške povprečno Din 39'63, za delavke in mladotne povprečno Din 36'24. Kranjska industrijska družba, ki zaposluje 2.300 delavcev, med njimi pač mnogo kvalificiranih, je šele pred nekaj meseci mezde povišala povprečno za 4% in znašajo povprečni službeni prejemki vseh delavcev obojega spola, vključno vajence, na 8-urni delavnik nekaj nad Din 60—. Morda se bo tudi g. Krekiću zdelo, da so te številke napram podatkom njegove knjige naravnost razveseljive. Žalostno bi bilo, če bi pod pritiskom nelojalne konkurence naša podjetja omagala.

Uvidevnost slovenskih industrialcev

Ze meseca avgusta 1933 je ugleden industrialc tekstilne stroke v Mariboru poročal svoji organizaciji v tem smislu: »Naše mnenje je, da je brezpogojno treba določiti v naši stroki enotne mezde, kakor je to izvedeno v drugih državah. Ker neke tekstilne industrije plačujejo delavcem preniske mezde, je od pomoči nujno potreb-

na. Do določitve enotnih mezd naj bi se določila najnižja mezda na Din 4— od ure, kajti izpod takega zaslužka je nemogoče življenje, vredno človeka. S tekstilnimi podjetji, ki plačujejo preniske mezde, ne bo mogoče dolgo konkurirati. Dočim znašajo mezde pri tekstilni industriji, kjer svoje delavce primerno plačujejo, 20% vrednosti izdelanega blaga, je mogoče podjetjem, ki izkoriščajo današnjo brezposelnost, znižati to režijsko postavko na polovico. Slednjič se razume po sebi, da napravljajo tako nizke mezde iz najboljših delavcev komuniste.« — Tudi ob priliki poseta direktorja Mednarodnega urada dela, g. H. Butlerja, v Ljubljani, se je predstavnik naše tekstilne industrije odločno zavzemal za določitev minimalnih mezd. Po našem mnenju je največja težava v tem, da se bodo ureditvi meznega vprašanja protivili vplivni pridobitniki v južnih predelih države, dočim je jasno, da mora sekira udariti tja, kjer so drevesa gnila. En razlog moramo še ovreči, ki se večkrat čuje, da je namreč za delavca bolje zaslužiti nizko mezdo, nego da se podjetje zapre. Ta razlog ne drži. Ako podjetje ne more delavcem plačati poštene mezde, naj gre v druge roke, ki bodo bolje gospodarile.

Spričo sramotnega postopanja podjetij z delavstvom, kakor je prikazano v študiji g. Bogdana Krekića, je lahko razumeti iskreno sovraštvo proti industriji, ki se tako intenzivno oznanja v beograjski prestolnici. Po pravici se srbski narod zgraža. Njegovemu ogorčenju daje rade volje duška veliki beograjski dnevnik, ki je začel nečuvno kampanjo proti industriji v Sloveniji! Na ta način se hoče najti žrtve, ki se ogorčenemu narodu položijo pred noge. Metoda te kampanje je prozorna, tudi če so njeni nagibi nelojalni. V interesu spekulativnega trgovstva prestolnice, ki je svoj čas v čisto agrarni deželi imelo monopol uvoza in izvoza, naj se upropasti prečanska in zlasti slovenska industrija. Kakor je čudno, moramo priti do spoznanja, da se

Le tako je pojmiti, da se dajo pisem protiindustrijskih člankov — pod izrazom industrija je vselej razumeti samo slovenska in hrvaška industrija, ne pa srbski rudniki — na razpolago podatki iz

Navzlic opremljenosti s podatki, ki očitno izvirajo iz... so oni napadi plehki in ne morejo prepričati človeka, ki le malo pozna dejanske razmere. Carinske zaščite so po pretežni večini prikrojene po željah in potrebah industrijskih panog, udomačenih na jugu države. Ravno ista podjetja se vseskozi favorizirajo po centralnih denarnih ustanovah na način, ki včasih postavlja v čudno luč postopanje velevažne skupne... Nikjer ni davčna praksa tako stroga kot pri nas. Zakaj se potem naši industriji očita carinske zaščite, zakaj se samo pri njej iščejo čezmerni dobički in davčne utaje? Človek bi mislil, da ima davčna oblast sama dovolj avtoritete in da ji ni treba iskati podpore pri beograjski publikli s kampanjo v časopisih, ki gotovo ni koristna niti za ugled javne administracije, še manj pa za kredit naših velikih gospodarskih podjetij.

Ali naj se nam, potem ko je uničeno naše kreditno združništvo, ko so naši denarni zavodi nehali poslovati, ko je naš izvoz lesa skoro onemogočen, porušijo še tvorniške dimniki in mogočne industrijske delavnice? Mar bo narodni državi v korist, če bosta v naših krajih zavladala lakota in obup?

Naši delegaciji v senatu in skupščini polagamo na srce, da skrbno pazi na stremljenja, ki očitno ogražajo naše življenjske interese. Mi ne smemo dopustiti, da se nam vzamejo še zadnje možnosti gospodarskega udejstvovanja. Tistim ljudem, ki zlonamerno navalujejo na našo industrijo, moramo odločno zaklicati: Roke proč od naših stvari! Če je pri nas kaj nezdravega, bomo sami poskrbeli za zdravljenje, in ne bomo niti klicali niti pripustili zdravnikov od tam, kjer ima bolezen svoj izvor in svoj sedež.

Trgovinski register

Vpisala se je naslednja tvrdka:

Berta Benedik, Bled, Cankarjeva ulica. Obratni predmet: trgovina z vinom in žganjem.

Nj. Vel. kralj in kraljica sta v četrtek, dne 4. t. m., odpotovala v spremstvu zunanega ministra Jevtića in drugega dvornega sremstva v Pariz. Kraljevska dvojica potuje po morju in pristane v Marseillu, kjer se pripravlja naši kraljev. dvojici naravnost kraljevski sprejem. Iz Marseilla odpotuje kraljeva dvojica s posebnim vlakom v Pariz, kjer bo sprejem še prekosl marsejskega. Potovanje Nj. Vel. kralja je prvo oficialno potovanje po vojni v Francijo in s tem je tudi povedana njegova velika pomembnost. Je pa tudi dokaz, da smemo z vsem zaupanjem gledati v bodočnost, ker je zaključena najtežja povojna faza.

Ministrski predsednik Tatarescu je izjavil, da je imela njegova demisijska samo ta namen, da se omogoči kralju, da pred sestankom parlamenta znova prouči položaj in oceni delo njegove vlade. Kralj je sedaj njegovi vladi izrekel ponovno svoje zaupanje.

Glede svoje notranje politike je izjavil Tatarescu, da bo še nadalje politika pomiritve in ublažitve političnih nasprotstev. V zunanji politiki pa bo še nadalje za čim tesnejše sodelovanje z vsemi državami Male antante in s Francijo, na katero vežejo Rumunijo njeni življenjski interesi.

Grška vlada je pred krizo, ker je Venizelos odklonil vse predloge Caldarisa za sklenitev političnega premirja.

Kljub demantiju italijanske vlade, da nima nobene sovražne namere proti Abesiniji, se dovaža v pristanišča Eritreje vedno nov vojni material. Tvornica Fiat je morala ustaviti vso produkcijo avtomobilov na naročila zasebnikov ter staviti vse svoje obrate na razpolago vojnemu ministru. Obenem se med italijanskimi oficirji na vso moč propagira, da bi se prostovoljno prijavili za službo v Eritreji in Somaliji.

Francija je začela nova pogajanja zaradi sklenitve vzhodnega pakta. Z novimi pogajanjimi hoče popolnoma razčistiti situacijo in zato zahteva od Nemčije in Poljske jasen odgovor, zakaj obe državi nasprotujeta vzhodnemu paktu. Zlasti pa hoče Francija dognati, če more še računati na Poljsko kot zaveznico ali ne.

Na Malti so odpravljeni vsi italijanski napisi, pa tudi vsi angleško-italijanski napisi. Dovoljeni so samo napisi v angleščini in malteščini. Ni mogoče na to reči nič drugega, kakor da je še pravica na svetu.

Francoska vojska bo pri najmanjših nemirih vkorakala v Posaarje, kakor poroča londonski »Daily Express«.

Politična situacija v Franciji je že čisto v znaku bližnjih parlamentarnih volitev. Radikali so skoraj popolnoma prešli v konservativni tabor. Predsednik vlade Doumergue je zahteval od radikalnih ministrov, da niti v enem okraju ne sklenejo nobenih volilnih kompromisov z voditelji socialistične stranke.

Papenova misija v Budapešti, da bi pridobil Madjarsko popolnoma na nemško stran in da bi se Madjarska ločila od italijanske politike, se je ponesrečila. V zvezi s tem poročajo listi, da se bo skušala Nemčija zopet približati Italiji. V ta namen bi se odpovedala svojim aspiracijam na Avstrijo, Italija pa bi morala podpisati Nemčijo v njenem boju za dosego enakopravnosti v oboroževanju.

Lerroux je sestavil novo špansko vlado, ki se imenuje vlada narodne koncentracije. Vlado tvorijo v glavnem radikali in katoliška ljudska stranka, ki ima v vladi tri ministre. Levičarji in Katalonci napovedujejo najostrejši boj novi vladi in levičarski katalonski listi groze celo z odcepom Katalonije od Španije.

Japonska namerava odpovedati washingtonski in londonski pomorski sporazum ter ponuditi nov sporazum, po katerem bi se omejilo le napadalno orožje. Vsaki državi pa bi moralo biti dovoljeno imeti brodogradnjo, ki ga smatra potrebno za svojo varnost.

Roosevelt je demonstrativno imenoval za ameriškega delegata za pomorsko predkonferenco admirala Stanleja, ki je znan kot odločen nasprotnik vsakega popuščenja napram Japonski. Admiral Stanley je ponovno javno izjavil, da mora ostati sedanji ključ pomorskega oboroževanja med USA, Vel. Britanijo in Japonsko neizpremenjen, da mora torej biti razmerje med pomorskimi silami teh držav 5 : 5 : 3.

Estonski predsednik Paetz je razpustil parlament ter uvedel diktatorski režim.

V ponedeljek na sestanek v Trgovski dom!

Združenje trgovcev v Ljubljani obvešča vse svoje člane, da sklicuje za v ponedeljek dne 8. t. m. ob 8. uri zvečer v veliko dvorano Trgovskega doma sestanek vseh trgovcev, na katerem se bodo razpravljala važna gospodarska vprašanja, predvsem pa davčna. Na sestanku so vabljeni vsi trgovci, ki naj se sestanka gotovo udeležijo. Posebni vabil uprava ne bo razpošiljala.

Svoji k svojim

Narodna odbrana priredi Javno zborovanje za nakup domačega blaga v nedeljo, dne 7. oktobra ob pol 11. uri v dvorani hotela Union. Udeležite se vsi tega zborovanja!

Naš narod ječi pod pezo težkih gospodarskih razmer. Prav občutno so prizadeti vsi sloji od kmeta do delavca, uradnika, obrtnika, trgovca in industrijca.

Kot država pretežno agrarnega značaja smo navezani na eksport naših kmetijskih pridelkov in lesa. Ker se druge države zaradi svetovne gospodarske krize zapirajo, je naš izvoz znatno padel. Kljub temu pa še vedno kupujemo v inozemstvu tudi industrijske proizvode, ki se v dovoljni meri že izdelujejo doma. Ker niso zaposleni tvorniški in obrtni obrati, tudi niso zaposleni delavci in uradniki in zato raste armada brezposelnih od dneva do dneva. Seveda pa trpi pri tem tudi kmet, ki svojih pridelkov ne more prodati brezposelnim, pa tudi zaposlenim ne v dovoljni meri zbog njih mizernih plač.

Da se temu zlu odpmore, lahko pomagamo vsi sloji na ta način, da vedno in povsod propagiramo nakup domačega blaga.

Društvo absolventov državnih trgovskih šol v Celju ter njegovo delo na narodno gospodarskem polju

Razvoj vsakega podjetja zavisi od tega, kdo ga vodi in kako ga vodi. Čim umnejše je vodstvo, tem boljši so uspehi, ki so v korist ne samo poedincem, temveč v korist splošnosti — naroda. Da pa je mogoče uspešno gospodariti, je razen prakse potrebno tudi teoretično strokovno znanje, ki si ga pridobimo s čitanjem gospodarskih razprav, s poslušanjem predavanj itd. Potrebne znanja iz obširne vede o gospodarstvu pa ni mogoče dobiti s slučajnimi poljubnimi predavanji. Treba je sistematično urejenih zaporednih predavanj, pri katerih strokovnjak postopoma razpravlja o posameznih poglavjih ter s celim ciklusom predavanj nudi poslušalcem zaokroženo znanje iz te važne panoge. Takšen ciklus predavanj o narodnem gospodarstvu priredi v prihodnjih dneh Društvo absolventov državnih trgovskih šol v Celju. K tem predavanjem je vabljen vsak, kdor se za stvar zanima; posebno pa opozarjamo na ta predavanja naše gospodarske kroge, katerim so v prvi vrsti namenjena. Vodil bode ta tečaj priznan strokovnjak, predavanja pa bodo izčrpna in jasna.

S tem važnim strokovnim tečajem se imenuje društvo prvič predstavi naši širši gospodarski javnosti, da si je njega kulturno delo v lokalnem oziru že dobro znano ne samo med članstvom, nego tudi med javnostjo. Dejstvo, da bo to društvo poleg omenjenega gospodarskega tečaja priredilo kakor lansko leto tudi letos še pet drugih tečajev (nemščina, nemška stenografija, italijanščina, francoščina I. in II. tečaj), nam nazorno dokazuje pomen in koristno delo Društva absolventov državnih trgovskih šol v Celju. Z napovedanim ciklom predavanj je društvo jasno dokazalo svojo obstojno upravičenost in nujnost.

Ponudbe in povpraševanja

Tvrška Leon Schwertfeger & Joseph Taragan, Tel-Aviv P. O. B. 959 (Palestina) želi stopiti v stik s tukajšnjimi tvrdkami, ki bi prišle v poštev za izvoz konstrukcijskega (stavbnega) materiala vseh vrst, kakor tudi vseh predmetov, ki pridejo v poštev za izvoz.

Bilančni pregled zavarovalne družbe na življenje „Feniks“

Zavarovalna družba na življenje »FENIKS« objavila bilanco za poslovno leto 1933., iz katere posnemamo naslednje važne podatke, ki so preračunani na dinarje po tečaju 31. decembra 1933.

V letu 1933. je bilo sklenjenih 149.693 novih zavarovalnih pogodb v skupnem znesku Din 4.085.160.000 in Din 14.947.000 letne rente. Skupno stanje ob koncu leta 1933. obstoječih življenjskih zavarovanj je znašalo Din 27.541.000.000 (27 milijard in 541 milijonov dinarjev). Pri zavarovalnih družbah, s katerimi je »Feniks« v tesni zvezi, bodisi kot delničar ali pozavarovatelj, je znašalo stanje obstoječih življenjskih zavarovanj ob koncu leta 1933. nad 10 milijard, tako da znaša skupno stanje pri Feniksovem koncernu ob koncu leta 1933. okroglo 38 milijard dinarjev. V dodatnem nezgodnem zavarovanju, ki nudi lastnikom življenjskih polic povečano zavarovalno jamstvo in varstvo, so znašali zavarovani kapitali ob koncu leta 1933. Din 6.363.432.000 za primer smrti in Din 2.704.329.000 za primer invalidnosti. Z življenjskim zavarovanjem v skupinah, ki ga »Feniks« izvršuje skupno z največjo zavarovalnico na svetu »Metropolitan Life Insurance Company« v New Yorku, je dana zaščita 40.617 industrijskim nameščenjem in delavcem v raznih državah v višini 810 milijonov dinarjev. Dalje ima »Feniks« pogodbe o pozavarovanju z največjim evropskim zavarovalnim zavodom »Prudential Insurance Company Limited« v Londonu, z »Legal and General Assurance Society Ltd.« v Londonu, s »Compagnie d'Assurances Générales« v Parizu, z »Münchener Rückversicherungsgesellschaft« v Münchenu in z raznimi drugimi velikimi zavarovalnicami v Švici, Italiji, Španiji, Skandinaviji itd.

Prejemki na premijah so znašali v preteklem letu dinarjev 1.592.319.000, dohodki od naloženih kapitalov pa Din 306 milijonov 703.700. Zavarovancem in njihovim družinam je bilo v letu 1933. izplačanih Din 645.416.000. Od družbe podeljena hipotekarna posojila so dosegla višino zneska Din 351.204.000, posojila na police so se povečala na Din 651.788.000. Skupna garancijska sredstva družbe so znašala 81. decembra 1933 Din 6 milijard 117.383.000 (6 milijard in 117 milijonov dinarjev).

Nepremičnine družbe, ki sestojijo iz 141

Poziv trgovcem

Da je treba iskati načina in sredstva za zaposlitev brezposelnih in zvišati življenjski standard zaposlenih, mora biti vsakomur jasno. Ena teh poti je gotovo program »Akcije svoji k svojim« pod devizo »Kupuj domače blago«. Če pospešujemo z nakupom domačih proizvodov, bodo zaposleni naši ljudje.

Naše vrlo trgovstvo se je kot važen gospodarski faktor — posrednik med producentom in konzumentom — vedno v polni meri zavedalo svoje nacionalne in socialne dolžnosti. Prosimo, da se tudi to pot priključi naši akciji, ker njega pomoč in razumevanje naših ciljev sta odločilna. — V nedeljo, 7. t. m. ob pol 11. uri je zborovanje v dvorani hotela Union.

Akcija »Svoji k svojim«.

Razpored zgradarine je razgrnjen

Davčna uprava za mesto Ljubljana razglasi:

Razpored zgradarine za leto 1934 je v smislu čl. 131 zakona o neposrednih davkih z dne 8. februarja 1928 razgrnjen na javni vpogled davčnim zavezancem pri davčni upravi za mesto v Ljubljani, Vodnikov trg št. 5/II. nadstr. soba št. 13 v času od 8. oktobra do vstetega 15. oktobra 1934.

O ugotovljenih davčnih osnovah in odmerjenem davku bodo davčni zavezanec posebe obveščeni s plačilnimi nalogi, proti katerim bodo imeli pravico pritožbe.

zgradb in 11 stavbnih parcel v 12 državah Evrope in Male Azije, predstavljajo skupno vrednost 937.000.000.—.

Posest vrednostnih papirjev je znašala ob koncu leta 1933. Din 2.818.922.000.— knjižbene vrednosti; od tega zneska odpade (vštevši deleže pri emisijskih bankah) Din 2.687.419.000.— na vrednostne papirje z zajamčenim obrestovanjem, dinarjev 104.812.000.— na deleže pri raznih zavarovalnih družbah in Din 26.691.000.— na razne delnice.

Od čistega dobička v znesku Din 6 milijonov 819.336.— se je porabilo Din 1 milijon 800.000.— za izplačilo 50dostotne dividende, iz ostanka pa je bilo po dotaciji rezervnega fonda preneseno Din 1 milijon 713.000.— na nov račun.

Skupno stanje v kraljevini Jugoslaviji obstoječih življenjskih zavarovanj je znašalo ob koncu leta 1933. nad 900 milijonov dinarjev, premijske rezerve pa so znašale v Jugoslaviji 31. decembra 1933 dinarjev 147.528.760.—.

V upravnem svetu za kraljevino Jugoslavijo so bili v poslovnem letu 1933. sledeči gospodje: dr. Stojadinović Milan, finančni minister v p., kot predsednik, Vasa U. Jovanović, industrialec, kot podpredsednik.

Člani upravnega sveta: Lazarevič Vasa, načelnik notranjega ministrstva v p. in podpredsednik beogradske občine, Maister Rudolf, častni adjutant Nj. Vel. kralja in divizijski general v p.; dr. Radosavljevič Milan, načelnik trg. ministrstva v p. in glavni tajnik beogradske borze; dr. Vrbanić Milan, senator, predsednik Zbornice za trgovino in industrijo in generalni ravnatelj Hrv. kred. banke v Zagrebu; dr. Windischer Fran, podpredsednik Centrale industrijskih korporacij in generalni tajnik Zbornice za TOI v p.; Jovanović Djordje, ravnatelj centrale za Jugoslavijo; Zolgar Zvonko, ravnatelj centrale za Jugoslavijo.

Delokrog zavarovalne družbe na življenje »FENIKS«, ki je druga največja zavarovalnica na kontinentu, se razprostira na večji del Evrope in bližnjega Orienta in obsega naslednjih 23 držav: Jugoslavijo, Avstrijo, Belgijo, Bolgarijo, Češkoslovaško, Egipt, Francijo, Grčijo, Holandsko, Italijo, Irak, Lichtenstein, Madjarsko, Maroko, Nemčijo, Palestino, Poljsko, Posaarje, Rumunijo, Sirijo, Španijo, Tunis in Turčijo.

Konkurzi in prisilne poravnave

Razglašen je konkurz o imovini Florjan Genovefe v Kaplji in imovine zapuščine po Francu F., posest. v Kaplji. Konkurni komisar Fran Kompara, starešina sodišča na Vranskem, upravnik mase odvetnik dr. Gračner. — Prvi zbor upnikov dne 18. oktobra ob 9. uri. Oglavitveni rok do 2. decembra. Ugotovljeni narok pri sodišču na Vranskem dne 13. februarja ob 9. uri.

Končane so poravnave: Trgovca Viljema Hackla v Lemerju, trgovke Katarine Holzapfel v Zepovcih, p. Apače in stavbenika Izidorja Paljevca v Ljubljani.

Veliki naslovnik svetovne trgovine

Kelly's Directories LTD, London W. C. 2., 186, Strand, izdaja vsako leto naslovnik, kjer so brezplačno navedena iz vseh delov sveta vsa industrijska podjetja, kakor tudi sploh vse tvrdke, ki prihajajo za veletrgovino v poštev, bodisi za izvoz, bodisi za uvoz v posameznih državah. Za razširjenje kupčijskih zvez je ta naslovnik velike važnosti in ga je toplo priporočati. Naroča se direktno pri gori imenovani družbi, kamor se tvrdke lahko tudi obrnejo same, ako želijo, da so navedene v tem adresarju. Letošnja, zadnja izdaja te naslovne knjige je pri Zbornici za TOI med uradnimi urami interesentom na vpogled.

Naš pravi domači izdelek!

Avstrija prepovedala čezmejni promet

Maribor, 4. oktobra.

Dne 1. oktobra so avstrijske oblasti izdale prepoved za blagovni promet v obmejni desetkilometerski coni. Prepoved bo trajala do 8. oktobra, ko stopi v veljavo nov pravilnik o čezmejnem prometu, ki bo prinesel našemu obmejnemu prebivalstvu ogromno škodo. Avstrijskim pridobitnim krogom je bil že dolgo časa obmejni promet kamen spotike. Cela južna avstrijska obmejna cona je faktično živela iz našega obmejnega pasu, iz katerega je dobivala po nizki ceni živila in druge blagovne potrebščine, ki so se po obojestranski pogodbi lahko izvažale iz enega pasu v drugega. Za avstrijske mesarje in trgovce ob meji je bilo to seveda usodno. Radi tega so neprestano dojavili, da bi Avstrija pogodbo odpovedala ter zahtevala novo na podlagi reciprocitete v industrijskih izdelkih. Izgleda sedaj, da so s svojimi zahtevami uspeli, kajti po novem pravilniku bo blagovni čezmejni promet skoraj onemogočen. Pravilnik, ki stopi dne 8. oktobra v veljavo, določa, da je dovoljen čezmejni blagovni promet dnevno le ob določenih urah, in sicer od 8. do 12. in od 14. do 18. Izvažati se smejo le omejene količine samo določenih vrst živil. Ugodnosti carine prostega prevoza pa se smejo posluževati le oni avstrijski državljani iz desetkilometerskega obmejnega pasu, ki nimajo letno nad 2000 šilingov dohodkov in ki ne posedujejo več kot 5 oralov zemljišča. Ker je avstrijsko obmejno prebivalstvo kmetskega porekla in takih malih posestnikov, oziroma industrijskih delavcev razen v Radgoni v celnem avstrijskem obmejnem pasu sploh ni, je s tem živahna dosedanja obmejna trgovina faktično zatrta in naši obmejni kraji bodo utrpeli ogromno škodo, ki bo šla letošnje leto v milijone dinarjev.

Potrebno bi zato bilo, da bi se z naše strani s primernimi represalijami obvarovali naši obmejni kraji pred škodo, ki jo mora povzročiti avstrijska omejitev blagovnega čezmejnega prometa.

Že v 24 urah barva, pleštra in kemično vsaki obliki, klobuko itd. Škrobl in svetločrta srajce, svrtnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perile

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Sebeburgova ul. 8.
Telefon št. 22-72.

Dovoljena nova tvornica

Trgovinski minister je odobril Mileni Juvančič v Jaršah, Anici Robič v Mariboru ter Kreditnemu zavodu za trgovino in industrijo v Ljubljani, da smejo ustanoviti delniško družbo pod imenom »Industrija platnenih izdelkov d. d. s sedežem v Jaršah«. Temeljna delniška glavica nove družbe znaša 10 milijonov dinarjev in je razdeljena na 10.000 na prinosca se glasečih delnic po 1000 Din.

Dr. Pirčeva sladna kava

Je prvovrsten domači izdelek, s katerim pripravite zdravo, izdatno, redilno in ceneno pijačo za Vas in Vaše otroke. Dr. Pirčeva sladna kava je prav prijetnega okusa in jo pije odrasli kot otroci z užitkom.

Denarstvo

Znižanje obrestne mere in povečanje kreditiranja Zanatske banke kraljevine Jugoslavije a. d.

V želji, da se v današnjih težkih gospodarskih razmerah kolikor mogoče olajša položaj dolžnikov Zanatske banke, je upravni odbor Zanatske banke na svoji seji z dne 24. septembra sklenil, da Zanatska banka počenši z dne 1. oktobra svojim dolžnikom zniža obrestno mero od 11% na 10½%, odnosno 10% in od 8½ na 8%. Ta sklep je odobril minister za trgovino in industrijo tako, da znaša obrestna mera za posojila pri Zanatski banki kraljevine Jugoslavije počenši od 1. oktobra:

1. za obrtnike, ki nimajo delnic Zanatske banke 10½% na leto;
2. za obrtnike, ki imajo delnice Zanatske banke 10% na leto pod pogojem, da imajo ti obrtniki za vsake Din 2000—posojila najmanj eno bančno delnico;
3. za obrtne kreditne zadruge, obrtne domove in obrtne zbornice 8% na leto;
4. za obrtniške produktivne, nabavne in konzumne zadruge 10% na leto; in
5. na državne vrednostne papirje in na akcije Privilegirane agrarne banke 10% na leto.

Dalje je upravni odbor Zanatske banke tudi sklenil:

- a) da se maksimalni znesek posojil za posamezne obrtnike in obrtna podjetja zviša od vsote Din 200.000 na Din 250.000 brez ozira na to, ako je obrtnik delničar banke ali ne, pod pogojem, da se posojila nad Din 50.000 dovoljujejo le na vknjižbo;
 - b) da se večjim obrtnikom in obrtnim podjetjem dovoljujejo krediti na tekoče račune, če znaša kredit vsaj Din 20.000.
- Iz gornjih sklepov upravnega odbora Zanatske banke kralj. Jugoslavije vidimo hvaljevredno pomoč in olajšanje za naše obrtništvo. Ta zavod neprekinjeno izplačuje posojila za obrtnike in obrtna podjetja, pa se naj interesi ustno ali pisмено za podrobne informacije obrnejo na podružnico tega zavoda v Ljubljani, Gajeva ulica 6.

*

Zlati zaklad švicarske Narodne banke je koncem septembra narasel za 12 na 17865 milijonov šv. frankov. V juliju leta 1934. je znašal samo 1637 milijonov šv. frankov.

Francija je dala v promet nove zlatnike. Po vojni se je to dogodilo prvič.

Sovjetska diplomacija skuša dobiti v Angliji posojilo 50 milijonov funtov. Posojilo bi Sovjeti obrestovali po 5 odstotkov, kot jamstvo pa bi založili dohodke ural-skih zlatih rudnikov. Vsa prizadevanja pa so bila zaman, ker je Angleška banka s svojim vetom posojilo preprečila.

Italijanske terjatve za dobavljene bombažne in volnene tkanine Madjarski znašajo že 75 milijonov lir. Italijanska vlada je zato svoje izvoznike opozorila, da ne pošiljajo več blaga na Madjarsko, dokler se z izvozom madjarske pšenice ne najde podlaga za plačilo teh terjatev.

Kupuj domače blago!

Leta 1926 smo izvozili še 300 tisoč ton pšenice, a leta 1933 samo še 13 tisoč ton. Goveje živine smo izvozili pred 7 leti še za 355 milijonov dinarjev, sedaj pa komaj še za 58 milijonov. Nemoteno pa uvažamo razne inozemske industrijske in obrtne izdelke, katere izdelujemo že doma. Zato naša podjetja nimajo dela in delavec je brez posla.

Na javnem zborovanju, ki bo v nedeljo 7. oktobra ob pol 11. uri v dvorani hotela Union, bomo razpravljali o tem perečem vprašanju. Vabljeni so vsi!

Mariborske gospodarske vesti

Elektrifikacija industrije. Mestno elektriško podjetje je dobilo novega velekonsumenta za električni tok v združenih tkalinskih tvornicah Jugosvila, Marko Rosner in Jugotekstil v Melju. Te dni so priključili na mestno omrežje največji mariborski transformator, ki je skupen za vsa tri podjetja. Zanimivo je, da sta imeli tovarni Jugosvila in Jugotekstil lastno elektrarno, ki pa je proizvajala električno energijo dražje, kakor jo nudi mestno električno podjetje. S tem je mesto elektrificiralo poslednjo tekstilno industrijsko podjetje, ki je doslej obratovalo z lastno pogonsko silo.

Bogata gobja sezona. Prebivalci Pohorja bodo letos dokaj dobili za suhe gobe. Tako bogate gobje sezone na Pohorju že desetletja ne pomnijo, kakor je letos. Lepe in dobro posušene gobe se plačujejo po 20 do 25 Din za kg.

Trgatev je v glavnem že zaključena. Vino bo izvrstne kvalitete, ker kaže mošt sedaj povprečno 21—22 stopinj sladkorja, toda kvantitetno je letošnja trgatev ena najslabših v zadnjem času. Povprečni pridelek znaša eno četrtino normalne letine. V zvezi s tem so pričele znatno naraščati vinske cene ter je za dobriimi starimi vini vedno več povpraševanja.

Pojasnilo. Poročila o nameravanem prevzemu likvidacije pomožne blagajne »Hitre pomoči« po zavarovalnici »Drava« ni razumeti tako, ko da bi imela »Hitra pomoč« še danes 2 milijona kapitala. Znesek, ki je ostal, je mnogo nižji in se bo še znižal, ker pač likvidacija nekaj velja. Zato nobenih prevelikih nad!

Mednarodni borzni indeksi

Razporejen se je na svetovnih borzah v preteklem tednu nekoliko zboljšalo, da so tečaji večinoma napredovali, kakor kažejo te številke:

Koncem	1927	1.9.	8.9.	15.9.	22.9.	29.9.
= 100%			1	9	3	4
London	78.9	77.8	78.3	78.3	79.3	
Pariz	53.4	52.8	51.9	51.3	49.7	
Berlin	32.5	32.4	32.5	32.3	32.0	
Milan	87.0	87.0	89.3	88.7	89.4	
Praga	58.7	58.2	58.7	57.7	57.7	
Dunaj	30.2	30.4	30.6	31.1	32.8	
Bruselj	25.3	24.7	23.7	22.9	23.6	
Amsterdam	33.5	32.8	32.5	32.5	31.9	
Curij	38.1	37.7	37.8	38.3	38.0	
Stockholm	11.9	11.8	11.8	11.8	11.9	
Newyork	52.8	51.4	49.0	51.8	52.8	

Kakor je razvidno iz teh števil, so tečaji znatneje nazadovale le v Parizu, kar je bajne posledice neke skupine političnih spekulantov, ki hočejo na ta način vznemi-

'KVERTA'
D. Z. O. Z.
LJUBLJANA
Karlovska c. 2 Vožarski pol 1

TVORNICI KUVERT IN
KONFEKCIJA PAPIRJA

riti francoski trg. Ker pa so na drugih borzah tečaji napredovali, se je dvignil mednarodni borzni indeks od 45.2 na 45.5%.

Doma in po svetu

Kralju Petru postavi v Parizu spomenik združenje bivših bojnikov.

Kongres Glavne zveze srbskih zadrug v Beogradu je izključil iz zveze svoje častne člane: bivšega ministra dr. Ljotića, dr. Stojkovića, bivšega zemljoradniškega poslanca dr. Moskovljevića in znanega slovenskega zadržnega delavca Miloša Štiblerja, ker da so delali proti edinstvu zveze.

Za novega zagrebskega župana je bil imenovan Rudolf Erber, ravnatelj Gradske štedionice v Zagrebu in predsednik Zagrebskega zbora.

Za člana upravnega odbora monopolne uprave je imenovan Darsey Stephens, kot zastopnik Blaira.

Stoletnico je praznovalo te dni zagrebsko gledališče.

V premogovniku Klenovnik se je zopet zgodila nesreča in sta bila dva rudarja ubita, eden pa ranjen.

Carinske ugodnosti pri uvozu svinčenih elektrod so odpravljene, ker se te v zadostni meri izdelujejo v Jugoslaviji.

Sto kilogramov grozdja prodajajo v Prokuplju po ceni od 80 do 100 Din, kilogram torej komaj po dinarju. In to letos, ko vsa poročila pravijo, da bo letos malo vina, ki pa bo odlične kakovosti.

Hitler se bo oženil, kakor poroča glasilo nemških emigrantov »Pariser Tagblatt«. Poročil bi se s hčerko Saksonskega princa in bi potem dobil naslov vojvode.

Iz Tirane demantirajo vest, da bi se ena od sester kralja Zoga poročila s predsednikom turške republike Kemalom.

Francoski vojaški letalci so obiskali Rim, kjer so bili od italijanskih letalcev in oficijalnih zastopnikov vlade zelo toplo sprejeti.

Za ruskega poslanika v Sofiji bo po zadnjih vesteh imenovan Rakovski, ki je bil zaradi svojih simpatij s Trockim izključen iz komunistične stranke in pregnan v Sibirijo. V zadnjem času pa se je pobotal s Stalinom, nakar je bil zopet sprejet v komunistično stranko.

Hitler je na velikem jesenskem zahvalnem žetvenem dnevu v Bückenbergu govoril o nujnosti obveznega ročnega dela, ki ga mora opravljati vsa nemška mladina. »Napraviti je treba temu konec, da bi naobraženci s pomilovanjem gledali navzdol na ročnega delavca. Vse razlike med socialnimi plastmi bodo padle in morajo pasti, je dejal Hitler.

Do velikih protifašističnih demonstracij je prišlo v New Yorku ob priliki koncerta italijanske vojaške godbe. Policija je bila preslaba, da bi mogla razgnati demonstrante, katerih je bilo do 8000, in je moral priti na pomoč vojaštvo.

Za župana Jeruzalema je bil izvoljen Žid dr. Kaligi. Dosedaj so bili župani v Jeruzalemu od l. 1920 dalje neprestano mohamedanci.

Generalna stavka angleških rudarjev je bila po intervenciji angleške vlade preprečena.

Poljsko poštno ministrstvo je znižalo poštno tarifo za 20 odstotkov. Kdaj se to zgodi pri nas?

Do težkih delavskih izgredev je prišlo v Angliji. 100 delavcev je bilo ranjenih, 2 pa sta bila ubita.

Narodni socialisti so se začeli na nov način boriti proti avstrijski vladi. Začeli so sistematično razširjati neresnične vesti o vladni krizi ter o nemirih in atentatih v Italiji.

Zastopniki Francije, Anglije in Italije so intervenirali pri litovski vladi zaradi preganjanja Nemcev v Litvi.

Angleški parnik »Milpool« se je potopil z vso posadko.

Železniška proga Budapešta—Dunaj je elektrificirana že do Győra. Do spomladi bo elektrificirana vsa proga do meje. Kdaj začnemo pri nas z elektrifikacijo železnic?

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 6. oktobra objavlja med drugim: Oprostitev turistično-propagandnega materiala iz Nemčije, dežel belgijsko-luksemburške unije in iz Velike Britanije od uvozne carine — Razpis o označanju lastnika blaga na tovarnih listih pri izvoznih pošiljkah — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Tej številki »Službenega lista« je priloženo kazalo za prvo polletje l. 1934.

Radio-Ljubljana

Nedelja, dne 7. oktobra. 7:30: Orkester balalajk na ploščah. — 7:45: Telovadba (Pustišek Ivko). — 8:15: Poročila. — 8:25: Orgelski koncert (Arnič Blaž). — 8:55: Versko predavanje. — 9:15: Prenos iz frančiškanske cerkve. — 9:45: Plošče. — 10:00: Vpliv gospodarske krize na pravni položaj delavca in nameščenca (dr. Bajič). — 10:20: Vesela reproduc. glasba: Klavirski koncert. — 10:40: Radijski orkester, vmes vokalni koncert M. Rusa. — 11:40: Mladinska ura (Mirko Kunčič). — 12:00: Čas, Radijski orkester. — 12:30: Fanfara jezdnega odseka Ljubljanskega Sokola povodom 25 letnice obstoja. — 16:00: Desinfekcija kot obrambno sredstvo proti nalezljivim kužnim boleznim (dr. Hribar Leopold). — 16:30: Radijski orkester, vmes operetne pesmi g. Jankota. — 17:30: Recitacije: Iz svojih del (Janko Kač). — 20:00: Aneksija Bosne in Hercegovine. — 20:20: Vokalni koncert ge. Josipine Sivec, vmes Radijski orkester. — 21:30: Citraški tercet »Vesna«. — 22:00: Čas, jedilni list, poročila, program za ponedeljek. — 22:15: Plošče.

Ponedeljek, dne 8. oktobra. 12:15: Slavnostni tenoristi pojo na ploščah. — 12:50: Poročila. — 13:00: Čas, melodije iz raznih dežel (plošče). — 13:40: Predavanje Narodne Odrbrane. — 18:00: Šramel kvartet na ploščah. — 18:30: Bukaresti, vzhodni Pariz (Zdenko Aljančič). — 18:50: Radijski orkester. — 19:30: Davorin Trstenjak in dr. J. E. Krek. — 19:50: Čas, jedilni list, program za torek. — 20:00: Prenos opere iz Zagreba. — V odmoru: Čas in poročila.

Torek, dne 9. oktobra. 11:00: Šolska ura: Potovanje s kolesom iz Ljubljane do Plitvičkih jezer (Jagodic Vojko). — 12:15: Orkester citer in mandolin na ploščah. — 12:50: Poročila. — 13:00: Čas, slovanski skladatelji na ploščah. — 13:40: Predavanje Narodne Odrbrane. — 18:00: Zabavni feljtoni (Niko Pirnat). — 18:20: Radijski orkester. — 19:00: Otroška ura (ga. Gabrijelčičeva). — 19:20: Kaj cvetke sanjajo (plošče za otroke). — 19:50: Čas, jedilni list, program za sredo. — 20:00: Jugoslovanska gledališka umetnost. — 20:20: Slovenski vokalni kvintet, vmes radijski orkester in čas, poročila. — 22:30: Angleške plošče.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama

Nedelja, dne 7. oktobra: Migo, dekle z Montparnassa. Izven.

Opera

Nedelja, dne 7. oktobra: Tičar. Opereta. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

TISKARNA MERKUR, LJUBLJANA

Tiska knjige, časopise, tabele, naročilnice, plakate, lepake, cenike, vizitke itd. Vse tiskovine dobavlja hitro in po zmernih cenah

Gregorčičeva 23

Račun Poštne hranilnice št. 13.108. Telefon 25-52
Lastna knjigoveznica